

263,21 ἐκκληροχισμένον... προὐβαλλόμεθα. Ἐν τῷ Ἱερ. ἐκκληροχισμένον...
προβαλλόμεθα.

263,24 τὸν λίθον ἀγέτω. Ἐν τῷ Ἱερ. τὸν λίθον ἀγαγέτω.

Ἐν Πეტρουπόλει, 10 Σεπτεμβρίου 1903.

Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.

Къ «Отвѣтамъ» Іоасафа Ефесскаго Георгію.

Только лѣтомъ 1904 г. удалось мнѣ увидѣть тѣ спп., ради которыхъ я долженъ былъ откладывать изданіе приготовленнаго мною текста «отвѣтовъ» на неопредѣленное время: Ottobon. 418 л. 240—249 и Venet. 556 л. 234—247, оба XVI в.¹⁾ Они замѣчательны тѣмъ, что содержатъ число отвѣтовъ больше, чѣмъ въ изданной проф. А. И. Алмазовымъ редакціи (въ Запискахъ Новоросс. Унив. 1903. XC. 153—214; смотр. Виз. Врем. 1904, XI, 255). Издатель предполагалъ, что эта разниа произошла отъ перераспределенія текста извѣстныхъ уже 54 отвѣтовъ; но оказывается что дѣло обстоитъ иначе. Дѣйствительно, въ Venet. раздѣлена на двѣ главы 53-я (со словъ «Ὡσπερ γὰρ ποιεῖ πλάνη . . . начинается νδ') и потому 54-я²⁾; въ Ottobon. же посчитано, какъ глава α', и предисловіе (Ἀποδέχομαι..), и оттого до главы 30 число главъ больше на одну, зато къ 30 присоединена и 31 и такимъ образомъ счетъ опять сравнивается: очевидно, правильнѣе смотрѣть на всѣ эти отступленія, какъ на недостатки рукописей только, которыя, какъ увидимъ, вообще не отличаются особою исправностью текста. Настоящая причина наблюдавагося по каталогамъ несогласія въ числѣ главъ та, что въ Venet. и Ottobon. на самомъ дѣлѣ есть еще слѣдующія новыя главы (текстъ по Ottob., варианты изъ Venet.; поставленное въ скобки [] взято изъ Venet.; находящееся въ скобкахъ < > отсутствуетъ въ Venet.):

νε'.²⁾ Ἐν τῇ λαμπρῇ κυριακῇ ὅταν μέλλης³⁾ ποιῆιν⁴⁾ τὴν ἀνάστασιν καὶ ἐξέλθης⁵⁾ τῆς ἐκκλησίας καὶ κλείσας τὰς θύρας θυμιάσον, εἶτα ἐκφώνησον λέγων. «δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ τριάδι πάντοτε νῦν καὶ [ἀεὶ καὶ] εἰς τοὺς [αἰῶνας τῶν αἰώνων]». Καὶ⁶⁾ μετὰ τὸ ἀμῆν λέγει τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» τρίς μόνος, εἶτα καὶ ὁ λαὸς καὶ σὺ καθ' ἑκάστων⁷⁾ λέγει τὸς τεταγμένους στίχους.

1) Ottobon. по каталогу Ferron e Battaglini p. 231, отнесенъ къ XV—XVI в.; Venet. по каталогу Zanetti и Pitra, Iuris eccles. Graec. hist. et mon I, 539 — къ XV в. Заглавія, приведенныя у Алмазова стр. 3, 4, вѣрны, только для Venet. нужно исправить ἱερομονάχου въ ἱεράρχου, а для Ottobon. — выкинуть τῆς передъ Ἐφέσου и читать πρὸς ὃν вм. πρὸς οὗς.

2) νε'. (исправл. въ νζ').

3) μέλλη cod. и Venet.

4) ποιήσειν.

5) ἔλθης.

6) передъ Καὶ поставл. νε' cod.

7) λέγων cod.

καὶ τελευταῖον εἶπε αὐτὸς ¹⁾ μέχρι τοῦ «θανάτῳ θάνατον», καὶ ὁ λαὸς τὸ λοιπὸν εἶτα «ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν». καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν [εὐθύς] ἀναστάσεως ἡμέρα». καὶ εἰσελθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ πρόσχες μὴ εἶπης, ὡσπερ τινὲς ἀμαθεῖς λέγουσιν, τὸ ²⁾ «ἄρατε πύλας». καὶ ἀποκρίνεται ³⁾ ἕτερος <ἐκ τοῦ ναοῦ λέγων> «τίς [ἐστίν] οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης». ταῦτα γὰρ ἀποκεία τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ <μηδὲ τολμήσειεν τις ἔνδον τοῦ ναοῦ στήκων, ὅταν γίνεταὶ ἡ ἀνάστασις· καὶ λοιπὸν ἐδίδετο ⁴⁾ ἄν> ⁵⁾ τῷ διαβόλῳ ἄδειαν καὶ δύναμιν, ὅτι ἀντίστατο καὶ ἀντέλεγε τῷ θεῷ τῷ δημιουργῷ πάντων τῶν ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν δαιμόνων. <μᾶλλον δὲ παρομοιάζουσιν τὸ θυσιαστήριον τῷ ἄδῃ· ὁ γὰρ ἄδης ἀναχειρῶν διὰ δυνάμεως τοῦ θεοῦ τὰ κλειθρα αὐτοῦ συνετρίβησαν καὶ αὐτὸς ὁ διάβολος ἐν τῷ λάκκῳ, ὃν ὄρυξε, πέπτωκε· πῶς γὰρ ἤμελλε ἀντιλέγειν τῷ δεσπότη, ταῦτα μυθολογῶν ἀνθρώπων εἰσι δόγματα· τὸ γὰρ «ἄρατε πύλας» ἐν τῇ ἀναλήψει τοῦ δεσπότη αἱ δυνάμεις αἱ οὐσαι μετ' αὐτοῦ ταῖς ἀνωτέροις ἐκραύγαζον· «ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ἡμῶν»>.

νῆ' ⁶⁾. Ἔτι καὶ τοῦτο πρόσχε, ὅταν ποιῆς τὴν μεγάλην εἴσοδον ἐπὶ τῆς θείας λειτουργίας [καὶ ἔλθης ἐγγὺς τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ θεοῦ βήματος], τὸ «ἄρατε πύλας» <μὴ εἶπης, διότι ἀτοπον ἐνὶ ὡς ἀμαθῆς μωρῶν ἀνθρώπων ὡσπερ καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει ⁷⁾, ἀλλ' εὐθύς εἰσέρχου ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι ⁸⁾ καὶ ἀπόθου τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ ἁγίᾳ ⁹⁾ τραπέζῃ.

Далѣ въ Venet. идутъ уже отвѣты Вальсамона Марку Александрийскому; Ottobon. продолжается одинъ:

νῆ'. Εὐρομεν δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἁγίων ἀπιστόλων καὶ ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων, ὅτι εἴ τις οὐ τιμᾷ τὴν ἁγίαν ἐβδομάδα τῆς διακαινισμού ὡς μίαν ἡμέραν ἤγουν τῆς κυριακῆς (διὰ τί ἀναστάσιμος ἐβδομάς ὅλη ἐκλήθη) ¹⁰⁾, ὁ μὲν ἱερεὺς καθαιρείσθω, ὁ δὲ λαϊκὸς ἀφορίζεσθω· καὶ ἐνὶ ἡμερῖς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰούδα τοῦ προδότου.

Последній вопросъ другой рукой:

Ἐρώτησις νθ'. Εἰ χρὴ ἐσθίειν ¹¹⁾ ὅταν τύχη ἡ παραμονὴ τῶν ἁγίων θεοφανείων ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, τῇ προλαβούσῃ παρασκευῇ ψάλλοντα τὰς ὥρας καὶ τὰ τροπάρια τῆς παραμονῆς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ κρέχ ἢ ἄλλο τι, λέγω τυρόν ἢ ὠά ἢ ἰχθύν;

Ἀποκρίσις. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ παραμονῇ τῶν ἁγίων θεοφανείων, κἄν ὁποῖα ἡμέρᾳ τύχη, οὐδὲν ἄλλο ἐσθίωμεν εἰ μὴ ἔλαιον καὶ οἶνον μετὰ τὴν ἀπόλυσιν.

1) αὐτό cod.

2) μηδ' ὅλως εἰπὼν ὅπερ τινὲς ἀμαθῶς λέγουσιν ἤγουν τὸ (βμ. καὶ πρόσχες... τῶ).

3) ἀποκρίνεται cod.

4) ἐδιδώω cod.

5) καὶ ὅτι διδόμεν βм. пропушеннаго.

6) Venet. исправл. въ νη'.

7) μὴ λέγε τὸ ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ἡμῶν вмѣсто τὸ ἄρατε... ἀναστάσει.

8) εἰς τὸ ἅγιον βῆμα.

9) θεία.

10) Находящееся въ скобкахъ попало въ текстъ по недоразумѣнію переписчика: то одна изъ обычныхъ маргинальныхъ схолій при текстѣ правилъ въ сборникахъ.

11) ἐσθίωμεν cod.

Не удалось мнѣ найти въ Vat. Reg. 45 XVI в., содержащемъ на лл. 40^a—52^a Ἰωάσαφ ἱερομονάχου καὶ μεγάλου προτοσυγγέλλου ὁμιλία εἰς τὸ φῶς ἰλαρὸν ἐξ αὐττήσεως τοῦ τιμιτάτου ἐν μοναχοῖς κυροῦ Νείλου, πρὸς ὃν καὶ ἐν τῷ τέλει ἐπιστολή, найти самое посланіе Иоасафа къ Нилу, которое, можетъ быть, дало бы кое-что для біографіи Иоасафа.

В. Бенешевичъ.

2. ХРОНИКА.

Constantinople et Athènes.

Syllogue littéraire grec de Constantinople.

C'est le dimanche 13 juin 1904 que le Syllogue a célébré pour la quarante-troisième fois sa fête annuelle. Etait là S. S. le patriarche œcuménique Joachim III, entouré de presque tous les membres du Saint-Synode; était là S. Exc. M. J. Gryparis, ambassadeur du royaume hellénique près la Sublime Porte; était là, pour le dire d'un mot, tout ce que la société grecque de Constantinople renferme de plus instruit et de plus distingué.

Devant ce magnifique auditoire, M. M. Psallidas, président sortant, et M. Kh. Khadjikristou, nouveau président, ont pris tour à tour la parole. Celui-ci, philologue de renom et poète applaudi, s'est attiré de multiples ovations en parlant, avec autant d'esprit que de feu, de l'épopée homérique. Celui-là, à qui l'usage dictait son sujet, s'est contenté d'exposer en termes sobres et précis quelle avait été la marche du Syllogue durant les douze derniers mois.

Durant les douze derniers mois, le secrétariat du Syllogue a reçu ou expédié jusqu'à 364 lettres ou pièces. Il a correspondu, entre autres, avec les Universités de Saint-Petersbourg et d'Athènes, avec l'Académie de Copenhague, avec la direction du Musée royal de Berlin, avec le Comité du Congrès scolaire tenu près de l'Acropole en mars 1904, avec le Comité du Congrès archéologique à tenir au même lieu en avril 1905.

Le bureau, dont j'ai donné la composition dans ma précédente chronique, s'est réuni 13 fois et a provoqué 15 réunions de tous les membres. Particulières ou générales, ces 28 séances ont uniquement roulé sur des affaires d'ordre intérieur dont le détail demande grâce. Pourquoi, en effet, nous attarder sur le terrain administratif? Nous importe-t-il beaucoup de savoir, par exemple, que le Syllogue a dû soutenir un procès contre le sieur Mourat Théophilidès au sujet d'un legs destiné à l'entretien d'une école de filles dans le fin fond de l'Asie Mineure?

Pour des communications d'ordre scientifique, le Syllogue n'a pas eu l'occasion de tenir plus de quatre séances. Dans la première, le docteur A. Khrestidès a traité les points suivants: Ἐκ τῆς ἱατρικῆς ἀρχαιολογίας.